

Rode vuurmier

Solenopsis invicta

Laatste update: 13-07-2022

De werksters van de rode vuurmier zijn roodbruin met een donkerder achterlijf. De werksters kennen, net als andere vuurmieren, een grote variatie in grootte. Ze kunnen 1,5 tot 5,0 mm lang zijn. Kolonies kunnen zowel één als meerdere koninginnen hebben (respectievelijk monogynie en polygynie). Een kolonie kan snel groot worden. Na drie jaar kan een polygyne kolonie bestaan uit 50.000 tot 230.000 werksters.

Het geslacht *Solenopsis* omvat ruim 210 soorten, waarvan er (ongeveer) 20 behoren tot de 'echte vuurmieren', waaronder de rode vuurmier. Deze soorten zijn lastig van elkaar te onderscheiden omdat ze sterk op elkaar lijken en er hybriden voorkomen.

Foto: April Nobile ([AntWeb.org CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/))

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2021

De rode vuurmier heeft zich nog niet gevestigd in de EU-lidstaten. Werksters worden af en toe bij importinspecties aangetroffen, ook in Nederland. Alleen een (kolonie met) koningin vormt een risico voor vestiging. De rode vuurmier kan zich bij het huidige klimaat vestigen in het mediterrane gebied en het zuidelijke Atlantische gebied. De verwachting is dat bij de verwachte toekomstige klimaatverandering de rode vuurmier zich ook in noordelijkere landen kan vestigen, maar niet in Nederland. Wel kan de rode vuurmier zich in Nederland vestigen in permanent verwarmde gebouwen.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

In andere delen van de wereld heeft de rode vuurmier grote impact op de biodiversiteit en ecosystemen. In bijvoorbeeld Noord-Amerika is de mier door predatie, competitie en verdediging (steken) een bedreiging voor verschillende diergroepen, zoals geleedpotigen, weekdieren, reptielen, vogels, amfibieën en zoogdieren. Dit kan ook optreden in Zuid-Europa. De rode vuurmier komt vooral voor in sterk verstoorde gebieden (stedelijk gebied, rondom agrarische gebieden en kapvlaktes), maar kan mogelijk ook schadelijk zijn in een aantal natuurgebieden in Zuid-Europa.

Effect op ecosystemendiensten

Werksters verzorgen bladluizen die honingdauw produceren waardoor de populatie van deze plaaginsecten kan toenemen en de effectiviteit van biologische bestrijding van bladluizen in gewassen kan verminderen.

Overige effecten

De sociale impact is groot. De steken zijn pijnlijk en kunnen bij gevoelige mensen leiden tot een anafylactische shock. Als recreatiegebieden geïnfecteerd zijn, worden deze door mensen vermeden. Rode vuurmieren in gebouwen vernielen huishoudelijke apparaten en zorgen voor overlast door te knagen aan textiel, plastic, elektrische bedrading en rubber en door op voedsel af te komen.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van de rode vuurmier op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken medio 2021

De soort is tot 2022 vier keer waargenomen bij importinspecties. De rode vuurmier kan zich alleen vestigen in permanent verwarmde gebouwen in Nederland.

Effecten

In gebouwen kunnen rode vuurmieren overlast geven. De steken zijn pijnlijk en kunnen bij gevoelige mensen leiden tot een anafylactische shock. Ook kunnen ze schade veroorzaken aan textiel, plastic, elektrische bedrading, elektrische apparatuur en rubber. Vestiging van vuurmieren in gebouwen kan ook indirecte economische gevolgen hebben, omdat andere landen daardoor bepaalde goederen weigeren of de productie en het transport ervan alleen onder strengere voorwaarden toelaten.

3. Wet- en regelgeving

De rode vuurmier staat sinds augustus 2022 op de Unielijst van invasieve exoten ([EU-verordening 1143/2014](#)). Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

4. Wat te doen?

De rode vuurmier wordt in Nederland waarschijnlijk slechts zelden gehouden als huisdier. Eigenaren die deze soort al in bezit hadden voordat de Unielijst van kracht werd, mogen de kolonie blijven houden totdat die ten onder gaat. Voorwaarden zijn wel dat de dieren niet kunnen ontsnappen en dat men zorgt dat ze zich niet kunnen voortplanten. Bij polygyne rode vuurmieren kan er in theorie bevruchting plaatsvinden in het nest en deze kolonies dienen dan ook direct vernietigd te worden.

Vestigingen van rode vuurmieren in gebouwen kunnen met succes worden bestreden. Een kolonie in een product (bijvoorbeeld een potplant) kan bestreden worden door fysieke verwijdering, hittebehandeling, bevriezing of toepassing van een chemische bestrijdingsmiddel. Meer informatie over deze en andere mogelijke managementmaatregelen staan in dit [rapport](#).

Waarnemingen van rode vuurmieren kunnen worden doorgegeven aan [EIS kenniscentrum Insecten](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

Het oorsprongsgebied van de rode vuurmier is (sub)tropisch Zuid-Amerika.

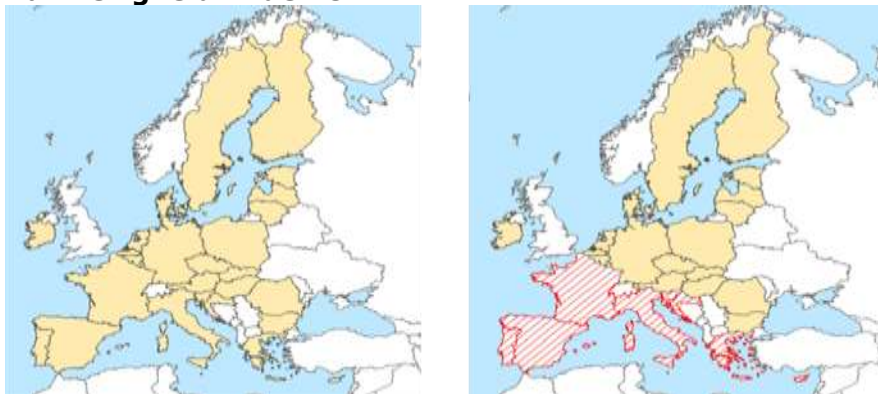
Habitat

In het oorsprongsgebied komt de rode vuurmier vooral voor op de bodem van regenwouden. In gebieden waar deze mier geïntroduceerd is, komt deze mier voor in lage vegetatie in verstoorde droge, tropische of subtropische gebieden. De soort heeft geen specifieke voedselvoorkeur en kan zich makkelijk aanpassen aan de lokale omstandigheden. Kolonies kunnen langere tijd zonder voedsel overleven en ook overstromingen overleven door van de kolonie een vlot te maken.

Introductieroute Europa

De belangrijkste wijze waarop de rode vuurmier Europa binnen kan komen, is als een nest meelift met kwekerijmateriaal zoals potplanten of meelift met andere goederen die worden vervoerd. Solitaire koninginnen kunnen ook meeliften, maar alleen vliegtuigen zijn snel genoeg om overleving mogelijk te maken. De rode vuurmier kan zich meerdere kilometers per jaar verspreiden, maar verspreiding over grotere afstanden zal vooral plaatsvinden door menselijk handelen.

Aanwezigheid in de EU

Links: vestiging in de EU in 2017, rechts mogelijke vestiging (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [Europese risicobeoordeling](#).

Introductieroute Nederland

Ook voor Nederland is de belangrijkste introductieroute het meeliften met kwekerijmateriaal zoals potplanten of meelift met andere goederen die worden vervoerd. Er is tenminste één Nederlandstalige webshop waar de soort te koop is aangeboden.

Aanwezigheid in Nederland

De soort wordt sporadisch waargenomen bij importinspecties. Tot 2021 waren er drie waarnemingen van geïntroduceerde werksters (eenmaal uit Mexico, eenmaal uit China en eenmaal onbekend) en één van een geïntroduceerd nest. Dit nest is in 2002 aangetroffen in grond van ficusplanten die uit de Verenigde Staten geïmporteerd waren.

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

De kans op introductie is hoog. De rode vuurmier kan meeliften met potplanten en diverse andere goederen. Tijdens importinspecties werd de soort een enkele keer aangetroffen in geïmporteerde potplanten. De rode vuurmier kan zich in Nederland niet buitenshuis vestigen, maar uitsluitend in verwarmde gebouwen. De rode vuurmier kan zich door natuurlijke verspreiding enkele kilometers per jaar verspreiden. Verspreiding over grotere afstanden zal vooral plaatsvinden door menselijk handelen, zoals door vervoer van grond en goederen waarin de mieren aanwezig zijn.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

[Nederlandse risicobeoordeling 2010](#)

Nederlandse risicobeoordeling 2021

7. Bronnen

- [Europese risicobeoordeling](#)
- [Mogelijke managementmaatregelen](#)
- Morrison, L.W., S.D. Porter, E. Daniels & M.D. Korzukhin, 2004. Potential global range expansion of the invasive fire ant, *Solenopsis invicta*. *Biological Invasions* 6: 183-191.
- Noordijk, J., 2010. [A risk analysis for fire ants in the Netherlands](#). Stichting European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Noordijk, J., G. Vierbergen & P. Boer, 2012. [Brandmieren *Solenopsis* in Nederland \(Formicidae\)](#). *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 37: 5-14.
- Thunnissen, N.W., F.P.L. Collas, E. Jongejans, J. Noordijk, A.J. van Loon & R.E.S.W. Leuven, 2021. Risicoscan van exotische mierensoorten in Nederland. Radboud Universiteit, Nijmegen, Nederlands Expertise Centrum Exoten, Nijmegen & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- Tschinkel, W.R. 2006. *The fire ants*. Belknap/Harvard University Press, Cambridge.
- [CABI-datasheet *Solenopsis invicta*](#), 2019. Bezocht op 6-10-2021